

в такій редакції: «Інші заходи кримінально-правового характеру». Хоча на теперішній час судова практика і законодавець не розглядають можливість застосування цієї статті до осіб, хворих на наркоманію, однак на нашу думку це положення потребує змін.

Це свідчить про зміну основних ідеологічних акцентів у подальшому розвитку нормативно-правової бази — орієнтації не тільки на покарання за вчинене кримінальне правопорушення, а й на недопущення повторення (рецидиву) аналогічних злочинів у майбутньому, розширення практики застосування інших кримінально-правових заходів, альтернативних кримінальному покаранню.

КОЛОДІН Д. О.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
асистент кафедри кримінального права, кандидат юридичних наук

ПИТАННЯ УДОСКОНАЛЕННЯ ПОКАРАНЬ ЗА ЗЛОЧИНИ, ЩО ПОСЯГАЮТЬ НА ПОРЯДОК ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ГОЛОСУВАННЯ

Покарання, згідно з ч. 1 ст. 50 КК України, є заходом примусу, що застосовується від імені держави за вироком суду до особи, визнаної винною у скоєнні злочину, і полягає у передбаченому законом обмеженні прав і свобод засудженого.

Формування органів державної влади в умовах ескалації ситуації навколо окремих адміністративно-територіальних одиниць України вимагає підвищеної уваги до покарань за злочинні порушення законодавства про вибори та референдум. У зв'язку із цим, звернемо увагу на деякі недоліки в покараннях, що передбачені за порушення порядку підведення підсумків голосування на виборах та референдумі.

Покарання за фальсифікацію підсумків голосування на виборах та референдумі передбачено у санкціях кримінально-правових норм, що містяться в ч. ч. 4–8 ст. 158 КК України, ч. 3 ст. 160 КК України.

До покарань, які застосовуються за фальсифікацію підсумків голосування, належать такі види покарань як штраф, обмеження волі, позбавлення волі, а також виправні роботи. Стосовно додаткових покарань, то у ч. ч. 4–8 ст. 158 КК України також передбачено додаткове обов'язкове покарання у вигляді позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю.

Зіставлення альтернативних основних покарань, що передбачені зазначеними санкціями за вчинення фальсифікації підсумків голосування, свідчить про існування певної неспіврозмірності між таким

змішаним видом покарання як «штраф» і такими основними покараннями як позбавлення або обмеження волі.

Особливо ця неспіврозмірність проявляється у ч. 3 ст. 160 КК України, де передбачено таку міру штрафу як до п'ятдесяти неоподаткованих мінімумів доходів громадян та інший альтернативний вид основного покарання — позбавлення волі на строк від одного до п'яти років. Якщо взяти за мірило правила взаємозамінності, яке передбачено у положеннях ч. 5 ст. 53 КК України, то медіаною міри покарання у вигляді позбавлення волі є 3 роки, якщо розділити загальну кількість днів позбавлення волі (1048 днів) на 8, оскільки, згідно з ч. 5 ст. 52 КК України, 1 день позбавлення волі дорівнює 8 неоподаткованим мінімумам доходів громадян, середня медіана штрафу має становити 136,875 неоподаткованих мінімумів доходів громадян, тобто середня медіана міри штрафу є втричі меншою за максимальний розмір штрафу згідно з положеннями ч. 3 ст. 160 КК України, у зв'язку з чим вважаємо, що вказана міра має бути збільшеною до таких розмірів як із 100 до 300 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Аналіз кримінального законодавства України свідчить, що не в усіх випадках законодавець дотримується правил конструювання санкцій і не завжди узгоджує їх із положеннями Загальної частини КК України. У нашому випадку це стосується такого додаткового покарання, як позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю. Це покарання у більшості випадків сформульоване в КК України як «...з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю...», що вказує на те, що вказане додаткове покарання є обов'язковим тобто суд зобов'язаний його призначати в усіх випадках вчинення цих злочинів.

У той же час не всі склади злочинів стосовно фальсифікації підсумків голосування у КК України містять загальні підстави для призначення покарання у виді позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю, які закріплено у ч. 2 ст. 55 КК України. Цей вид покарання належить до так званих спеціальних покарань, тобто воно може призначатися судом лише за злочин, який вчиняється у зв'язку із займаною посадою чи у зв'язку із зайняттям певною діяльністю. Отже, особа, яка вчиняє ці злочини, має бути спеціальним суб'єктом. Однак це не завжди відповідає дійсності. Наприклад, у діяннях, передбачених ч. 4 та 6 ст. 158 КК України, суб'єктами злочину є загальний суб'єкт, однак у санкціях зазначених статей позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю передбачене як обов'язкове додаткове покарання.

Слід погодитися з С. Я. Лиховою, П. П. Андрушком, І. О. Зінченко з приводу того, що передбачення «позбавлення права займати певні посади або займатися певною діяльністю» у якості обов'язкових додаткових покарання за склади злочинів, відповідальність за які

встановлена положеннями ч. 4 і ч. 6 ст. 158 КК України недоцільним (Кримінальна відповідальність за порушення виборчих і референдних прав [П. П. Андрушко, І. О. Зінченко, С. Я. Лихова та ін.]; за заг. ред. В. П. Тихого. — Х. : Вид-во Кроссрууд, 2008. — 136—137 с.). У зв'язку із чим вважаємо, що вказані покарання мають буди передбачені не як обов'язкові, а як факультативні.

Порівняльний аналіз санкцій кримінально-правових норм за злочини, що посягають на порядок підведення підсумків голосування із загальними складами злочинів свідчить про наявність певної неспіврозмірності між міраами основних покарань одного й того ж виду.

Покарання за викрадення виборчого бюлетеня, бюлетеня для голосування на референдумі, виборчого протоколу, згідно з ч. 5 ст. 158 КК України передбачено у виді обмеження волі на строк до двох років, а за ч. 1 ст. 357 КК України за такі ж дії щодо офіційних документів, покарання у виді обмеження волі може бути призначеним на строк до трьох років, що свідчить про певну неузгодженість вказаних санкцій кримінально-правових норм. Вважається, що викрадення бюлетеня у порівнянні із викраденням офіційного документу є більш суспільно небезпечним, а відповідно вид та розмір покарання за вказане діяння мають бути більш суворими.

Усунення виявлених недоліків може сприяти удосконаленню покарань за злочини, що посягають на порядок підведення підсумків голосування на виборах та референдумі.

ДАНІЛЬЧЕНКО І. Р.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
асистент кафедри кримінального права

ЗРОСТАННЯ ЗЛОЧИННОСТІ НЕПОВНОЛІТНІХ ЯК РЕЗУЛЬТАТ СІМЕЙНОГО НЕБЛАГОПОЛУЧЧЯ

Значимість завдань з охорони прав дитини очевидна для будь-якої держави, тому що саме від реалізації цілеспрямованої політики у сфері захисту прав і свобод дитини залежить майбутнє країни, її виживання, економічне та соціальне благополуччя. Сім'я несе величезну відповідальність за власне виживання і виховання повноцінних громадян. Саме тому особливо гострою та актуальною необхідно розглядати проблему охорони сімейних відносин, у тому числі і засобами кримінально-правового характеру.

Сімейне благополуччя виступає в якості одного з основних чинників, що зумовлюють злочинність неповнолітніх. Рятуючись від